

לניר

ישיבה ח'

של ועדת החוקה. חוק ומשפט

יום ג', י"ח אייר תש"ט - 17.5.49

ב

הישיבה נפתחה בשעה 11.15

השחתפון: נ. ניר, היו"ר
גב' ב. אידלסון
מ. בגין
י. בדר
ח. בן-אשר
ד. בר-ניר
מ. ג'רג'ורח
י. הררי
ז. ורהפטיג
ש. כ"ץ
י. לם
ע. מימון (פישמן)
י. קוסרי
י. קליבנוב

בזכות דעה מיעצה:

גב' ר. כהן

ד"ר פ. רוזנבליט - שר המשפטים
א. צידון - סגן מזכיר הכנסת
גב' הינדן - משרד המשפטים
מ. פיאמנטה - מתרגם לערבית

ועדת החוקה, חוק ומשפט
17.5.49

ר.ל.

חוק מבקר המדינה (תיקונים)

היו"ר נ. ניר

פוחח את הישיבה.

ישנם כמה תיקונים לחוק מבקר המדינה אשר אני מבקש

מהועדה לקבלם: בסעיף 14, במקום "הועדה" - "ועדה הכנסת", תמנה את המבקר
הזמני, כשם שהיא הממנה את המבקר החמירי.

בסעיף 5(ד), במקום "מקרקעי ומטלטים" - "בין מקרקעי

ובין מטלטים".

בסעיף 13(א), במקום "עובדיו" - "עובדי לשכתו".

התיקונים מחקבלים.

חוק המעבר לאסיפה המכוננת (תיקון), תש"ט - 1949

שר המשפטים פ. רוזנבלים

אני מבקש רשות להפסיק את הדיון ולהביא בפני הוועדה דבר
דחוף: נהגבר לנו שבזמן מועצה המדינה הזמנית ארעה חאונת דרכים בחקיקה,
אשר היא עכשיו במצב מסוכן יותר.

בפקודה המעבר לאסיפה המכוננת, תש"ט - 1949, סעיף

5 - הארכה תוקף של תקנות-שעה-חירום, כהוב:

"(א) תקנות-שעה-חירום שתקפן עומד לפקוע אחרי
תאריך פקודה זו ולפני חום חדשיים מכינום
האספה המכוננת, תקפן מוארך מאליו עד לגמר
חדשיים מיום כינום האסיפה המכוננת, אם לא
בטלה אותן האסיפה המכוננת לפני כן .

(ב) תקנות-שעה-חירום שתקפן עומד לפקוע במועד
מאוחר מחדשיים מיום כינום האסיפה המכוננת,
יהיו בטלות מאליהן לא פאוחר משלושה חדשים
לאחר כינום האסיפה המכוננת, אם לא הוארך
תקפן על ידי האסיפה המכוננת. "

בזמנו אני התנגדתי לסעיף (ב), על כל פנים גם אלה שהתכוונו

למה שהתכוונו צריכים להודות בכך שהסעיף הזה לא נוסח כהוגן. בראשון

למאי שצאאאא ש"ז התקנו תקנות חירום חדשות לגמרי, ולפי הסעיף הזה הן

בטלות ב-14 במאי, מכיון שזה שלושה חדשים מיום כינום האספה המכוננת.

אינני רוצה לדבר על המקרה הקיצוני הזה, כי אם על מקרה אחר.

לפנינו ישנה רשימת תקנות שעת חירום, ביניהן הרבה תקנות

אשר מועצת המדינה, כאשר החליטה עליהן, החליטה להאריך את תקפן עד לסוף

הקופת החירום, וכלל לא קשה את תקופת חיי התקנות האלה עם שנים או שלושה חדשים.

אם האסיפה המכוננת תכריז פעם על חום שעת חירום - התקנות האלה תהיינה

ר.ל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
17.5.49
חוק המעבר לאסיפה המכוננת (תיקון)
שר המשפטים

בטלות. בין התקנות האלה: ענין ההעפלה, ההגנה על שמשות, הגנה אזרחית, מקלטים, גיוס כוח אדם, פיקוח על אניות, תקנות שעת חירום (אניות מעפילים), נסיעה לחו"ל, מסי חירום על בנזין ונפט, עיבוד אדמות מרברות. תקפן של כל התקנות האלה הוארך עד לסוף שעת חירום. אך יש גם תקנות אחרות חדשות, למשל, תיקון תקנות הגנה (כספים), מ-7.3.49, אשר תקפן עומד לפקוע ב-7 ביוני 1949, והתקנות האלה, למעשה, נתבטלו ב-14 למאי. כן גם התקנה לשעת חירום (איזרחי בטחון), אשר הותקנה ב-24.4.49 וחוקפה עמד לפקוע ב-24 ליולי. לא זאת הייתה כוונת המחוקקים. הכוונה הייתה כנראה לתחלת ההתקנות לאסיפה המכוננת לשקול עוד פעם ולקבוע את עמדתה כלפי כל החקיקה של תקנות שעת חירום. אני חושב שאין אנחנו רוצים לבטל את תקנות שעת חירום באופן כזה. הצעתי היא לבטל את סעיף 5(ב). לדעתי, לא היה לו גם בזמנו טעם מספיק ונימוק מספיק, צריך לתח לבטול הזה תוקף למפרע, כאילו לא היה בכלל סעיף כזה. לדעתי אין לסעיף זה טעם, בכל אופן אני לא צא יכולתי למצוא בשביל הסעיף הזה פירוש אחר מאשר שכל התקנות אשר עליהן דברתי צמצמו נתבטלו על-פיו. במובן שה נעשתה שגיאה חקיקתית. ההצעה לתיקון הסעיף היא כזאת:

חוק המעבר לאסיפה המכוננת (תיקון), חש"ט-1949

1. תיקון סעיף 5 לפקודת המעבר לאסיפה המכוננת
חש"ט-1949
סעיף 5 לפקודת המעבר לאסיפה המכוננת, חש"ט
-1949 (1), יחוקן ק':

(א) הסימן "(א)" בראש הסעיף יימחק;
(ב) סעיף קטן (ב) בטל.

2. החילה תוקף.

תוקפו של חוק זה הוא למפרע מיום א' י"ג בטבת חש"ט
(14 בינואר 1949).

(1) מס' 39. לשנת חש"ט - 1949, ע.ר. מס' 42 מיום י"ג בטבת חש"ט (14.1.49).

ועתה החוקה, חוק ומשפט

17.5.49

חוק המעבר לאסיפה המכוננת (תיקון)

ז. ורהפטיג

רל.

קטן (ב). דבר זה לא יועיל לגבי אותן התקנות, כי הן כבר בוטלו. אני מסופק אם אנחנו יכבליים ע"י ביטול באופן רטרואקטיבי להחזיר את החוקף לאותן התקנות אשר כבר בוטלו. לו התיקון הזה היה בא לפני ה-14 למאי - יכול היה להתקבל. עכשיו יש עצה פשוטה: או שהממשלה תוציא מחדש את התקנות האלה בתור תקנות לשעת חירום, כי הסעיף הזה לא חל על תקנות אשר יוצאו עכשיו; או שהממשלה תביא את כל אותן התקנות לכנסת, כדי שהכנסת תאריך את תוקפן לשלושה חדשים. (שר המשפטים: ומה אהה אומר על התקנות אשר הותקנו בראשון במאי, האם זאת הייתה כוונת המחוקק?) כאן נאמר בפירוט: "תקנות שעת חירום שתקפן עומד לפקוע בועד מאותה ---", המכוון הוא גם לתקנון שיוצאו אחר כך. דבר זה בא מפני שלא ידוע/ היה מתי תקום הממשלה הקבועה. בכל אופן כרגע אחרנו בתיקון. אני מציע שנקבל הצעה חוק להאריך את התקנות האלה, אם הממשלה תחלק בקושי מצד הכנסת - תוכל לפרטם זאת שנית בעתון הרשמי.

י. לם

לדעתי, אין צורך בתיקון, כי אני מפרש את החוק אשר נתקבל ע"י המועצה הזמנית, שהוא חל על כל תקנות שהיו קיימות בזמן שהמועצה הזמנית החליטה על הארכתם, ולא על התקנות החדשות. מהצטאאאאאאא אי-אפשר לפרש חוק זה כאילו הוא חל על התקנות החדשות, גם לא על התקנות אשר הוארכו ע"י המועצה הזמנית בחוקף פקודה ולא שונו ע"י הארכה - למשל, התקנות בענין יציאה מהארץ. לאחד שמועצת המדינה קבלה פקודה ונתנה תוקף בלי הגבלת זמן לתקנות החירום, תקנות החירום האלה קיימות לא בחוקף תקנות חירום כי אם בחוקף פקודה, ואז אין צורך בכל תיקון. אלא, שאין ערובה שאחרים יפרשו כמוני. ואז צודקת טענת מר ורהפטיג.

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט

17.5.49

חוק המעבר לאסיפה המכוננת (תיקון)
י. לם

נשאלת השאלה, אם ע"י זה שנפטל את הסעיף הזה מלכתחילה,

הסעיף יהיה מבוטל, אם ביטול החוק הזה יכול להחיות איזה חוק שכבר

בוטל. שר המשפטים: על זה יש חשובה בפקודת הפירושים: שאפשר יש

אפשרות ~~אמצע~~ לאשר חוק באופן רטרואקטיבי, אבל אני חולק על כך שמה שבוטל
יכול לקום לתחיה.

לדעתי טוב יותר לא לבטל את סעיף (ב) אלא לחוקק חוק עם

חוספת תקנות החירום שהוצאו, ולהגיד שתקנות החירום האלה קיימות

מ-14 לפברואר.

י. קוטורי

אני רוצה לשאול את שר המשפטים: אם הפעם יוצאו תקנות

שעת חירום, האם ~~הן~~ ^{יהיו} מוגבלות ויהיה תאריך אוטומטי לביטולן?
(שר המשפטים: לא.)

י. הררי

אני לא נכנס לשאלה מדוע הממשלה ממשיכה לחוקק לפי התקנות

לשעת חירום - זאת שאלה נכבדה מאוד, ואני מוכן לדון עליה, אך לא בזאת

אנחנו עוסקים. אנו עוסקים בשני סוגים של חוק: תקנות לשעת חירום שהוצא

לפני כינוס האסיפה המכוננת, ותקנות לשעת חירום שהוצאו אחרי כינוס ~~ה~~

האסיפה המכוננת. ואז מחקוררת השאלה מה הוא הפירוש של סעיף 5. אני

חושב - כמו לם ^{שזה} / הפירוש היחיד של סעיף 5 בפקודת המעבר לאסיפה

המכוננת. ברור שכל חוק בנוי על ענין של מעבר ואין ספק שהוא דן רק

בתקנות שעת חירום אשר הוצאו לפני כינוס האסיפה המכוננת, ואינו יכול

ר.ל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
17.5.49
חוק המעבר לאסיפה המכוננת (חיקון)
י. הררי

בשום אופן לחול על חוקי שעת חירום אשר הוצאו ב-1 למאי, או אחרי ה-14
לפברואר. אבל כיון שלא כתוב במפורש שזה חל רק על חוקי שעת חירום אשר
יצאו לפני כינוס האסיפה המכוננת, יכול להיות פירוש אחר. ~~לפני~~
לכן אני מציע, אם בכלל להכניס שינוי - שהשינוי יהיה
כזה: בסעיף 5(ב) לכתוב במקום "תקנות שעת חירום" - "תקנות שעת
חירום שפורסמו לפני כינוס האסיפה המכוננת". זה נותן פתרון לכל
התקנות אשר הותקנו ~~לפני~~ אחרי ה-14 לפברואר.
אשר לתקנות שעת חירום אשר פורסמו לפני ה-14 לפברואר
וצריך לחדשן - פה היחה האונה וצריך לחדש אותן, אם הכנסת תמצא לנכון.

ב. בר-גיב

יש פתגם האומר שזאת טרגדיה כששני הצדדים צודקים. במקרה
זה שני הצדדים צודקים. צודק שר המשפטים בדיאגנוזה שלו שכאן היטה
האונה דרכים והפיסקא הקיימת מפסיקה את רציפות החוקה שלנו ומבטלת
תקנות שאולי אנחנו מעוניינים שתשארנה בתקפן. אבל צודק גם ורהפטיג
שאומר שמועצת המדינה רצתה להשאיר בידינו את חירות החוקה.
אני אינני מוכן להשאיר את תקנות שעת חירום בתוקפן עד שפעם
נתעורר ונחליט ששעת חירום חלפה. בכל פעם אני רוצה להעיר את ספקותי
ביחס לתקנה מסוימת, לבטלה, או לחדשה. בהצעת שר המשפטים יש למעשה
הארכת כמה תקנות שעת חירום עד שלא נחליט ששעת החירום פסקה, כי אם
שר המשפטים מציע לבטל את הביטול, פירושו שהן נמשכות.
אני חושב שהכוונה היא לתקנות לשעת חירום אשר נחקקו ~~לפני~~ בזמן
מועצת המדינה, כי המדובר הוא לא על תקנות אשר האסיפה המכוננת בעצמה
חידשה אותן. אני חושב שכל תקנות שעת חירום אשר נחקקו ע"י הכנסת או

ועתה החוקה, חקק ומשפט
17.5.49

חוק המעבר לאסיפה המכוננת (תיקון)
ד. בר-ניר

רל .

שחודשו על-ידה, הן בתוקפן למרות סעיף (ב) .

אני מתנגד לרטרואקטיביות סחם. כל התקנות שנחבטלו

ע"י סעיף (ב) הן בטלות ויש לחדשן. אינני רוצה לחדשן באופן עיוור.

יכולה להיות הצעה שבמקום סעיף (ב) יבוא סעיף האממר שכל תקנות

שעת חירום של מועצת המדינה ובודאי כל התקנות שעת חירום של הכנסת,

מוארכות לשלושה חדשים. אני לא עברתי על התקנות האלה, ואינני יודע,

יחכן שהן מעונות מל קציה, ברירה.

אני מציע שנאריך את תקפן של התקנות האלה לששה שבועות-

חדשיים, ובמשך הזמן הזה נעבור על התקנות. אני מציע שנרכיב ועדת

משנה, אפילו עם יפוי כוח להתחליט מבלי להחזיר למליאת הועדה, אשר

היא חציע את הצעותיה. יחכן שכמה תקנות - נאריך את תקפן, ויחכן

ששחליט על כמה תקנות שהן בטלות ומבוטלות, שזמנן עבר.

י. בדר

שר המשפטים בחר לו דרך קצרה והביא את הצעת החוק החדש ישר

לוועדה. אני חושב שהפרוצדורה הזאת מוצדקת בחנאי אחד: של הגורמים מסכימים

לה. בדרך כלל צריך להביא הצעה כזאת למליאה, ושם צריכה להיות קריאה ראשונה

של החוק וריכוח כללי, ואז הוא יועבר למעדה. זאת היא הדרך הרגילה.

בקשר עם הנימוק הזה, יש לי ספק אם מותר לנו היום לבטל את הדרך הזאת

ולוותר על זכותנו ועל זכות הכנסת לחוקק חוק כזה בדרך הרגילה, ואני

מגיע למסקנה שאסור לנו.

קודם כל יש לי ספק אחד יסודי: אינני זוכר כרגע את כל

התקנות אשר כוחן בוטל ביום ה-14 למאי, לפי החוק הזה אשר לא השחתפנו

בחקיקתו. אך הייתי בלתי אחראי ביותר לו הייתי נוחן יד, לא רק להמשכת

ל.

תקנות כאלה אשר אינני יודע מה הן, אלא אפילו לרטרואקטיביות שלהן. הרי זה דבר בלתי אפשרי לפני כמה שבועות הביאו לנו הצעה על הארכת תקנות שעת חירום לפי סעיף 5(א). קבלנו את נוסח כל התקנות האלה באופן מדויק מאוד, אישבנו בוועדה אתרות ודנו בכובד ראש אם להאריכן או לא. לשם מה לבטל את הדרך הזאת שהיא המקובלת והנכונה?

אם גם אינני יודע מה הן התקנות אשר עלינו להאריכן, אני

חושב שבדאי ישנן תקנות אשר עבירה עליהן גוררת עונש. ואז המצב

הוא כזה: אם מישהו עבר על התקנות האלה ב-15 או ב-16 למאי - והוא

ידע אז שהוא חף מפשע, כי זאת לא עבירה, ועשה זאת בידיעה גמורה -

הרי הוא נהפך בדיעבד לעובר עבירה. דבר זה - לדעתי - בלתי אפשרי.

לא פעם אמרתי בוועדה זאת שעלינו לדייק מאוד בסגנון, כיון

שחוק הוא כמו גולם - אם הוא פעם יוצא מביה"ח לחוקים - יש לו חיים

משלו. סעיף (ב) של סעיף 5, הוא יפה מאוד בעיני. אינני יודע מה היה

הנימוק של האנשים אשר חוקקו אותו, אבל ישנה תקנה כזאת האומרת שכל

התקנות שיוחקנו עד ה-14 במאי - בטלות. יש לשמור על החוק הזה.

סוף כל סוף שמענו נאום פרוגרמתי של ראש הממשלה אשר היה כולו נאום

של שלום, והכניית לארבע שנים אשר נבנתה כולה על סמך ~~של~~ מצב נורמלי.

לשם מה תקנות שעת חירום במצב נורמלי? באנגליה היתה מלחמה והיה יפוי-

כח להחקינן תקנות שעת חירום, אבל גם שם לא היתה אפשרות לחוקק תקנות

של מסים בחוץ התקנות לשעת חירום וכו'. הרי אין לדבר הזה תקדים בהיסטוריה

של תקנות שעת חירום!

יש כאן חוק, אשר לא השתחפנו בחקיקתו, אבל הוא טוב בעיני.

מבלי שנעבור את כל תקופות החקיקה - לא נוותר על החוק הזה.

ועד החוקה, חוק ומשפט

17.5.49

חוק המעבר לאסיפה המכוננת (חיקון)

רל.

מ. בגין

רבותי! השאלה אשר עורר ד"ר בדר היא ברורה מאוד. הצעת

החוק אשר הביא בפנינו שר המשפטים עדין לא היתה בסדר-היום של הכנסת,

ועדין אסור לנו למפל בה כל עוד לא חובא בפני הכנסת והועבר אלינו ע"י

המליאה. קודם כל יש להעביר זאת כהצעת הממשלה לסדר-היום של הכנסת.

השאלה אינה שאלה פורמלית, אלא מהותית מאוד. בל יגיד לנו

שלממשלה יש סמכות להתקין חקנות לשעת חירום. אנחנו יודעים שיש הבדל

בין מה שהממשלה רשאית לעשות לפי סמכות פורמלית, לבין מה שהיא צריכה

לעשות לפי המצב החדש, שנבחרה ^{בכ"ס} ויש מוסד מחוקק במדינה. לפי הסמכות

הפורמלית הממשלה יכולה ע"י כל שוטר וכל חייל, לאסור כל אזרח עברי

בישראל. כתוב כך בתקנות שעת חירום ש קנינגהאם, ועדין כוחן יפה

בארצנו. אך לא זאת הבעיה.

הבעיה היא פשוטה מאוד: עד היום הזה ישנם במדינתנו שני

מוסדות מחוקקים. הממשלה היא מוסד מחוקק אחד, ומחוקק הרבה יותר חוקים

מאשר המוסד המחוקק השני - הכנסת. עמה זמן ימשך הדבר - זאת שאלה,

משום שאין להשיב על כך - זה מצב מלחמה... אני יודע מה זה מצב מלחמה -

באחר שיושג ההסכם בלונדון. המצב הוא כזה שאפשר בלי כל ספק להספיק

במוסד מחוקק רגיל, וזאת צריכה להיות הכנסת, אחרת הכנסת אינה ממלאה את

תפקידה. השאלה היא יותר חמורה משום שהממשלה אינה מקיימת גם את

התחייבותיה לכנסת בקשר להארכת חוקות חירום. אנחנו הארכנו לחודשיים

תקנה חמורה מאוד ~~שא~~ - חוקת השיפור לחיילים. לא היה איש אשר לא העיר

שזאת חוקת שיפור פגומה מאוד. אני בטוח שעד ה-14 ביוני - זה היה ^{מלחמה} ~~אשר~~

פג תוקפו של חוק זה - לא נמפיק להעביר חוק חדש, אין אפשרות כזאת.

אנחנו הזהרנו מראש מפני הדבר הזה. בלי כל ספק, בעוד שבועיים יבוא

שר המשפטים או היועץ המשפטי ויגיד: לא הספקנו, או לא הספקתם - האריכו

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
17.5.49
חוק המעבר לאסיפה המכוננת (תיקון)
מ. בגין

וזאת לעוד חדשיים.

השאלה אשר עורר שר המשפטים איננה קשורה בסעיף (ב) במישרין אלא בעקיפין. אם הממשלה אינה יכולה להביא הצעות חוק בענינים של המדינה, היא פשוט, במצה קיים, מנסה לבטל את תפקידה של הכנסת. אני רוצה להבחין בתקנות הללו - ואני אסמוך בכל על שר המשפטים - בין תקנות חיוניות ביותר אשר תוקפן דרוש לעוד זמן אפוא מה, ובין תקנות אשר אינן חיוניות, ולא יוצר שום חורא התבטלה לפי סעיף (ב). אבל איננו יכולים להמשיך לפח יפוי-כוח גלובאלי-טוטאלי לתקנות האלה. יש להביא בפני הועדה - לאחר שזה יובא בפני הכנסת - מספר תקנות חיוניות ביותר אשר בלעדיון איננו יכולים, ואז נאריך אותן לזמן קצר. שאר התקנות התבטלנה ועל הממשלה להביא הצעות חוק.

ג. ניב. היו"ר

אני מוכרח להגיד שיש כאן קצת אי-הבנה. מלים אחדות בנוגע להיסטוריה: אני לגמרי מסכים עם ה"ר ורהפטיג. הכוונה הייתה ברורה מאוד - שזה שייך לתקנות שיוצאו ע"י הממשלה עד לכינוס האסיפה המכוננת. בסעיף 6 של פקודת סדרי השלטון והמשפט כתוב שהממשלה רשאית להוציא תקנות לשעת חירום ובמשך 3 חדשים התקנות האלה צריכות לבוא למועצת המדינה הזמנית. בחוק המעבר כתוב שבמקום שמועצת המדינה הזמנית תהיה האסיפה המכוננת. ז"א שאם הממשלה תוציאה תקנות ב-15 לפברואר, הרי עד ה-15 ילמאי היא צריכה להביאן בפני האסיפה המכוננת. אם נבטל את סעיף (ב) כפי שמציע שר המשפטים (אינני מדבר אם זה אפשרי, מבחינת החיאת מתים), מה יהיה המצב החוקי: נשארה פקודת סדרי השלטון, ובפקודת סדרי השלטון כתוב שבמשך שלושה חדשים התקנות צריכות לבוא לאסיפה המכוננת. אם מבטלים

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט

17.5.49

חוק המעבר לאסיפה המכוננת (תיקון)

נ. ניר

אח סעיף (ב), הרי הפקודות שהוצאו אחרי ה-15 בפברואר יובאו לאישור שלושה חדשים לאחר הוצאתן.

אפשר לתקן את המצב ע"י חוספת הערה כפי שמציע הררי,

שתגביל את הדבר רק לתקנות שעת תירום שהוצאו לפני כינום האסיפה המכוננת, או שהוארכו לזמן קבוע.

לאחר זאח אפשר לקבל את הצעת בר-ניר להביא בפנינו את

כל החקנות האלה כדי שנעבור עליהן.

מה שנוגע פאצעה לשאלה בגין, אם אנחנו יכולים לדון על זאח

עכשיו בוועדה א לא: לו יכולנו לבוא לכנסת ולהגיד שאנחנו דנו על זה

ואנחנו מבקשים מהכנסת לא לדון בזאח אלא להעביר את הדבר אלינו באופן

פורמלי - זה אפשרי. אם לא - יש דרך פשוטה.

ד. בר-ניר

אני מציע שיעבירו זאח לכנסת, ולמחרת היום הועדה חודיע

שאינ לה מה לדון בכך.

היו"ר נ. ניר

אם שר המשפטים יקבל את מה שמוצע כאן, החוק יובא לכנסת

והכנסת תחלים להעביר זאח אלינו. אם ישנה הסכמה בינינו אנחנו יכולים

להודיע על כך מיד.

שר המשפטים פ. רוזנבלים

אני רוצה להקדים לדברי א ת המסקנה אשר אני מגיע אליה:

לאחר ששמעתי את הויכוח כאן, אני חושב שיש לשקול עוד פעם במשרד המשפטים

מה לעשות בענין זה. אני חושב שבדרך כלל התבטא כאן הרצון לתקן את המצב

ר.ל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט

17.5.49

חוק המעבר לאסיפה המכוננת (תיקון)
שר המשפטים

לכל הפחות לגבי אותם החוקים אשר כפי שהמחוקקים אומרים, לא התכוונו אליהם כאשר הציעו את החוק הזה. וכן אינם רוצים שתוקפן של התקנות אשר הותקנו אחרי כן יפקע כעבור 14 יום, או חודש. כמעט כל מי שהביע דעה על הסעיף הזה לא היה לגמרי בטוח. יתכן שבכל זאת הדבר ניתן לפירוש אחר, וגם הררי, אשר אומר שהדבר ברור, בכל זאת מציע תיקון. לי הנוסח ברור: ברור לי שבענין זה נעשתה שגיאה בחקיקה. אם כי התנגדתי לסעיף הזה, אני בכל זאת מקבל עלי אחריות, כי הייתי יכול להעיר על הנוסח. לי ברור שכתוצאה מסעיף (ב), שאל תקנות שעת חירום אשר הותקנו ב-1 למאי ש"ז, נתבטלו ב-14 למאי. אם המחוקק התכוון למשהו אחר, אזי ביח"המשפט תמיד שואל שאלה פשוטה: אם היתה לך כוונה כזאת - מדוע לא אמרת אותה? כולנו יודעים שאין זה כל כך חשוב מה שהממשלה או הכנסת חושבים, לגבי מה שביח"המשפט יכול להגיד. על כל פנים, גם לאופטימיסטים הדבר אינו ברור והם מפקפקים. לי ברור שנעשתה שגיאה, ואת השגיאה הזאת - כפי שאני מבין - כולכם רוצים לתקן.

אני מחפלא מאוד לשמוע כאן דעה אשר אני תמיד התנגדתי לה ונלחמתי נגדה. אחם אומרים; כיון שתקנות שעת חירום בוטלו - שהממשלה תוציא אותם מחדש. הממשלה לא יכולה לעשות זאת. בפקודת סדרי השלטון והמשפט כתוב שתקנות שעת חירום, תוקפן פוקע כעבור שלושה חדשים. לדעתי אין לממשלה רשות להוציא את אותן התקנות שוב פעם. הכוונה היא ברורה: שכעבור שלושה חדשים הכנסת צריכה לאשר או לא לאשר את לשנות את התקנות האלה.

מה שאמר ברר, שאין דבר כזה בשום ארץ דמוקרטית, ושכוחות כל כך גדולים לא ניתנו לשום ממשלה בשום ארץ דמוקרטית - זה איננו נכון. על אנגליה אנחנו יכולים לחשוב מה שאנחנו רוצים, אבל אי-אפשר להתקנות להכחיש שהיא ארץ דמוקרטית. הכוח של הממשלה בימי ^{הממשלה} ~~הממשלה~~ להוציא תקנות

ר.ל.

ועדת החוקה, חק ומשפט
17.5.49

חוק המעבר לאסיפה המכוננת (חיקון)
שר המשפטים

לשעת חירום, היה יותר גדול מאשר הכוח של ממשלתנו לפי פקודה סדרי השלטון והמשפט, והיה עוד הבדל: הפרלמנט יכול היה להתערב רק כעבור שנה ולא כעבור שלושה חדשים, והתקופה הזאת הוארכה אחרי כן לשנתיים. על כל פנים, סדר כזה שתקנות לשעת חירום קיימות רק 3 חדשים - לא מצאתי בשום חוק אחר.

בין התקנות לשעת חירום אשר מחבטלות עליי סעיף זה, ישנן

תקנות על העפלה, הגנת על שמשות, מקלטים וכו', אשר בזמנו הבאנו אותם למועצת המדינה הזמנית, והדבר נמאס והאריכו את הקפס של התקנות האלה עד לתום תקופת שעת חירום, כלומר עד לזמן שמועצת המדינה החליט שחדל להתקיים מצב חירום. אחרי כן שש תקנות שהוצאנו ב-24/4, תקנות איזורי הבטחון אשר שר הבטחון מכריז עליהם כאיזורים מוגנים. אשר להערכה הפורמלית והקונסטטיוציונית של ד"ר בדר - אני מסכים אחר. אך מכיון שהענין הזה דחוף - השבתי לנכון למשש את הדופק. על כל פנים, הדבר יעבור בכנסת. אנחנו נשקול את הדבר שנית במשרד המשפטים.

י. בדר

אנחנו מוכנים לקואופרציה מלאה בכדי שהענין יסתדר באופן חקוף, לישיבות לילה, לישיבות בימים נוספים, ולכל מאמץ נוסף. מה שאיננו מסכימים, זה לפרוצדורה בלתי רגילה.

היו"ר נ. גיר

אני חושב שאני יכול להגיד לשר המשפטים בשם כל חברי הועדה

שאנחנו מצדנו עקשה הכל כדי שלא תהיה תקלה, בגדר החוקה והנוהג אשר

הרלוויר ררוחח

ועדת החוקה, חוק ומשפט
17.5.49

רל .

סדר עבודת הועדה (המשך)

הינו"ר נ. נייר

בישיבה הקודמת הרצה לפנינו שר המשפטים בשאלת החוקה, והביע את דעתו. כן מסר לנו את רשימת החוקים אשר הוא עומד להביא בזמן הקרוב. נמשיך בדיון בשאלה זאת.

ד. בר-נייר

אני רוצה לדעת אם ועדתנו כיתר הועדה, רק מעבדת מה שמגישה לה הכנסת, או שהיא יכולה גם לפנות לכנסת. אינני רוצה שננהל בירור על השאלה אם הוטל עלינו התפקיד של עיבוד החוקה א לא. אני רוצה לדעת אם אנחנו יכולים להביא דברים ביוזמתנו או לכנסת, ואז יש חכליה לדיוננו.

הינו"ר נ. נייר

לפי הנוהג והחוקה הקיימים, לכל חבר הכנסת יש יוזמה חוקית. בהגיון הפשוט אומר שזכות שישנה לציר אחד - ישנה לו עדה של 20 צירים. (נ. לם: אם הם מסכימים לכך). כמובן שרק אם הם מסכימים לכך. אם הממשלה מציעה חוק - אאעא הוא עובר לכנסת. ציר יכול להביא לאת לו עדה. הועדה יכולה לטפל או לא לטפל, אם היא מטפלת בזה, היא יכולה להביא זאת לכנסת. אך נעזוב את הענין הזה עכשיו.

ר.ל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
17.5.49
סדר עבודת הועדה.

גב' ג. אידלסון

שאלה: אם דבריו של היו"ר לא באו כהודעה, אנחנו יכולים

לא לדון בהם.

היו"ר נ. ניר

כאשר חבר ועדה יבוא ויציע הצעה כזאת - אז נדון בשאלה.

גב' ע. מימון (פישמן)

אתמול התאונן היו"ר הכנס על איטיות עבודת הועדה הזאת,

ושאל אם לא נכון יהיה שמהאקאפאמאאפאמאא שהועדה הזאת חתאסף גם מחוץ

לימי הכנסת. אני רוצה לשאול, כיצד יכול להיות הדבר. לי נדמה שבהרבה

דברים אפשר היה פחות לדבר ויותר לעשות, אבל זה כנראה חסידים של

עורכי-הדין. לכן אני דורש שתהיינה לכל הפחות פעמיים-שלוש פעמים ישיבות

לשבוע.

היו"ר נ. ניר

דברנו בישיבה הקודמת על סדרי עבודתנו, והיה בינינו

חלק אשר הציע דוקא שתי ישיבות בשבוע, אך הרוב התנגד לכך. השאלה הזאת

עמדה גם בוועדת הכנסת, והנשיאות לוחצת על ועדת הכנסת/לקבל הסכמה

לעבוד עוד יום בשבוע, ופה יש אחדות של כל הסיעות: הן לא רוצות בכך.

ח. רובין

אני רוצה קודם להעיר הערה: אני חושב, שעד עכשיו, במידה

ועדת החוקה, חוק ומשפט
17.5.49
סדר עבודת הועדה
ח. רובין

רל.

שיכולתי לעקוב אחרי הדברים, הרי מכל מקום בוועדה שאני חבר בהן, עסקו בחוקר שהממשלה הביאה בפני הכנסת. אל נפיץ במו ידינו את האגדה שהכנסת לא עובדת. אך האמת היא, שמה שהממשלה הביאה בפני הכנסת עד עכשיו, מבחינת התחיקה הוא שלל די דל. שמענו גם משר המשפטים שבממשלה מתעכבים שורה של חוקים, אשר הוכנו ע"י משרד המשפטים.

מדבריו של שר המשפטים שמענו רשמים די רציניים של העניינים.

הפר במקצת הקו הכללי. אנחנו הפרלמנט הראשון, ויש ממשלה חדשה קבועה,

מענין לדעת מה הוא בעצם הקו התחיקתי שלנו. אינני יכול להשחרר

מההרגשה שיש בזה לא מעט מן המקריות. ישנם הרבה דברים שנמצאים בערפל

חוקי. אני הייתי פונה, באמצעות שר המשפטים, לממשלה, כדי שנקבל פעם

ידיעה יותר כוללת על תכנית הממשלה בתקופת השנה הקרובה בשטח התחיקה.

מחוץ לדברים הדחופים - ואני מבין שמפעם לפעם מופיע ענין אשר מצריך

עיון חוקי - צריכה הממשלה להביא בפנינו מערכת של ימה של עניינים.

אתן דוגמא: שר המשפטים הודיע לנו שענין ארגון בחי"ה המשפט בארץ נמצא

בשלב של דיון. זה בודאי דבר חשוב. אך אני שואל מה בקשר לפרקליט המדינה.

(שר המשפטים: זאת רק מלה חדשה ל"תביעה כללית"). אני לא ידעתי גם

שיש תביעה כללית, לא ידעתי שיש מוסד כזה. הייתי מאוד מודה לאנשים

שיודעים על קיום מוסד כזה לו היו מראים לי באיזה מקום כתוב עליו.

בענין החוקה: אני מצטרף לדעת שר המשפטים שמדינתנו זקוקה

לחוקה, ולא לחוקה גמישה אלא לחוקה אשר יש בה הגנה מסוימת בפני

שינויים. אני מצטרף גם להנמקת שר המשפטים: מכל מקום משונה כאשר

מישהו חצה להשוות זאת עם המסורת האנגלית. המסורת האנגלית קיימת,

נניח מאז הכיבוש הנורמני, ויש רציפות מסוימת. ההתפתחות התחוקתית

התחילה שם, נאמר, עם המגנה-כרטה. לא מוסף לי מה זאת מסורת בשטח זה

אצלנו, ואיך אפשר לבנות על מסורת כשאינ בכלל יסוד לגליסטי בכל

ר.ל.

ועדה החוקה, חוק ומשפט
17.5.49
סדר עבודת הועדה
ח. רובין

חיינו. אינני יודע מה הן בדיוק סמכויותיו של נשיא המדינה, ואף אחד לא יוכל להסביר לי שסמכויות נשיא המדינה מוגדרת בחוק המעבר. אם מישהו יגיד לי שרק אלה הן סמכויות' - אז זה ול מאוד .

אני אשמח מאוד אם יופיע כאן ראש הממשלה ויסביר לי את עמדתו. אך אני רוצה להזהיר בפני משהו: אם זאת עמדת הממשלה - עלינו לשמוע את עמדת הממשלה, וזאת נשמע בדרך כלל ע"י שר המשפטים. אם אין דעת הממשלה, אז יש שרים. לכן אני מציע לשמוע לא רק את ראש הממשלה כי אם את יתר השרים אשר יש להם בוראי דעות בשטח זה.

אשר לנימוק אשר העלו כאן ד"ר לם וד"ר ורהפטיג. אני מציע שננהל בענין זה ויכוח פוליטי ולא נשתעשע בנימוקים פורמליים. אין זאת שאלה משפטיות. אני מבקש מכם לא להוכיח לי שהכנסת לא החליטה, כי אני יכול להוכיח שהיא כן החליטה. אך אינני עוסק בשעשוע משפטי, ואני מציע גם לכם לא לעסוק בשעשוע משפטי. אם אתם אומרים שאין צורך בתוקה - יהיה על זה ויכוח פוליטי. אנחנו רוצים בחוקה ואנחנו נעשה את כל הקשיים כדי שלא חוכלו להשתמט מזה. אנחנו נציע זאת כאן, נכתוב זאת בעתונות, נחוכה. ואנחנו מציעים לכם את אותה הדרך: חגנו על דעתכם. אך אל תניאו אותנו לעסוק לא בנימוק הפוליטי של הדבר כי אם בפלפול משפטי.

אני מציע שהחומר שעיברה ועדה החוקה של מועצת המדינה יובא בפנינו ע"י הרצאה של יו"ר ועדה ד"ר ורהפטיג, ואח"כ נחליט כיצד להמשיך בעבודתנו.

י. גור

אני רוצה לאמר מלים קצרות בענין החוקה: אני חושב שכמעט שאין סיעה בכנסת אשר לפני הבחירות לא הבטיחה שהיא תחן לעם חוקה. אנחנו גם כן קבלנו התחייבות כזאת כלפי בוחרינו, ואנחנו נעשה את הכל בכדי

ועדת החוקה, חוק ומשפט
17.5.49
סדר עבודת הועדה
י. בדר

רל.

לקיים את הבטחתנו. יש תקוה שגם סיעות אחרות יעשו את הדבר.

בענין הפרוצדורה. אני חושב שצריך לעשות מאמץ בצורה אחרת

לגמרי. אני ראיח כמה חוקות של כמה ארצות, ואני חושב שזאת שיטה

טובה: קודם כל להחכות ולהחליט על הבעיות היסודיות של החוקה. אני

חושב שאנחנו יכולים לחת יפוי-כח לשלושה אנשים כדי שיביאו בפנינו רשימה

של 12-15 בעיות, אשר צריך להחליט עליהן באופן יסודי. הבעיות האלה

הן פטאט מטבען בעיות פוליטיות יותר מאשר חוקיות. על יסוד ההחלטות

שתקבלנה בשאלות יסודיות אלה, תהיה אפשרות לקבל חוקה. לדעתי זאת הדרך

היחידה.

אני חושב שלוועדה הזאת יש סמכות מטפל בענין הזה כיון שהיא

ועדת חוקה. אי-אפשר לאמר שהכנסת בחרה בוועדת החוקה כדי שלא מטפל בחוקה.

אין גם סיבה שסיעות הרוב לא ישתתפו בעבודה הזאת - הרי לרוב יש תמיד

רוב. ישנה בעיה אשר הועלתה ע"י הציונים הכלליים פעם, שהם האתגראט

דורשים שהחוקה תתקבל ברוב של שני-שליש. אבל איש לא מציע שהחוקה תתקבל

בקולות המיעוט. לכן אני חושב שהבהלה - שאני מרגיש כל הזמן שקיימת

בשורות הרוב - אינה מבוססת. בוועדה הזאת אפשר לאמר בגלוי: אנחנו יודעים

מראש הממשלה בנאום הפרוגרמתי, מתוך תשובתו לסייעת מפ"ם, שיש בעיות שגגות

טוב שלא לדרון עליהן היום, (הוא אמר זאת בקשר עם חוק הנישואין, שאלח

שיטת הגירושין וכו') כיון שהם יכולים לפגוע באיחוד. ברור לאיזה איחוד

הוא מחכוון. לנו אין טענות בענין זה. אך אני חושב שישנה אפשרות לדרון

בוועדה על בעיות יסודיות של החוקה מבלי קשר ישיר בכל הקומפלקס הפוליטי

של הקואליציה.

בענין החקיקה הרגילה. יש לנו רשימה ארוכה מאוד של חוקים

אשר משרד המשפטים מכין אותם או כבר הכין אותם, אלא שהם נמצאים עכשיו

בידי הממשלה, וזהו העיכוב. ישנה כאן עבודה רבה, וישנה גם הוכחה ברורה

ועדה החוקה, חוק ומשפט
17.5.49
סדר עבודת הועדה
י. בדר

רל.

שאינן למשרד המשפטים שיטתיות בתכנית החקיקה. ההצעות האלה קשורות כולן /
בבעיות דחופות ואינן בזה שום דבר יוצא מן הכלל, כי משרד המשפטים נמצא
תחת לחץ המציאות והוא מטפל בעניינים האלה קודם כל. היתה הפגנה של נכי
המלחמה, ועוד הפגנה, ליד הכנסת, ואז יש הצעת חוק על תחום הכנסת, וכו'
וכו'. כל הדברים האלה הם חשובים, אך אין בהם שום חכמה. אני מפתח
שתחת לחץ המציאות, בדרך מעשית, התקבל שיטה חוקית כללית אשר לא תהיה
שיטה אלא ההיפך של שיטה - מקרית, וזה לא טוב. בארצנו קיימים חוקים
שונים מארצות שונות, רחוקות אחת / מאת מהשניה. החוקים האלה באו
משכונות שונות מאוד. אני חושב שדרושה לנו מאת תכנית חקיקה אשר לא
תבוא רק מתוך בעיות יום יום. ישנה בעיה רצינית מאוד של יסודות
המושגים החוקיים. אין זה רק ענין של הסיגנון. צדק היועץ המשפטי
באומרו שעלינו לקחת מכל ארץ מה שטוב בשבילנו, אך יש ענין של
מושגים חוקיים, והוא מסובך מאוד.

אני מציע לשר המשפטים שיחשוב אולי על הצירח איזה גוף
מעורב גם מן המלומדים בחוק וגם מתוך משרד המשפטים, וגם מבין חברי
הכנסת, כדי שידונו באופן יסודי על יסודות החקיקה התמידית וגם על
השיטה. עכשיו קל לעשות זאת, כאשר יהיה לנו הרבה חוקים, זה יהיה
יותר קשה.

ת. בן-אשר

אני מבחין בין הבעיות אשר קשורות עם חוקת היסוד בין
כמה דברים. הדבר היסודי הוא: מה אנחנו רוצים. שר המשפטים העיר הערה
נכונה: יש משמעות חינוכית בונה לחוקה, ואני מקבל את הדבר הזה.
בשיחה עם היועץ המשפטי, הוא שאל אותי: מה לוחץ עליך? גבעת ברנר יכולה
לחיות בלי חוקה, אך אני רואה לפני את הענין המכריע, את ה"בוי"

ועדת החוקה, חוק ומשפט
17.5.49
סדר עבודת הועדה
ח. בן-אשר

רל.

האמרי קני, וחשוב לי שהוא ידע שיש לו חוקה שלו, ולא החוקה האמריקנית.
עצם ההכרה הזאת חשובה גם לנו.

אני רוצה לאמר איך במציאותנו תיווצר החוקה. מבחינת היסוד
החינוכי הבונה אני מבחין את היסוד הדינאמי של החוקה; זה מכשיר לקיבוץ
גלויות, לבנין עם עובד, להקמת חברה מחוקנת, לתחית חרבות לאומיה, ועוד
כמה וכמה דברים אשר הם בולטים אצלנו אולי יותר מאשר אצל האחרים.
אינני יודע אם הכנסת, בהרבה כיום, מוכשמת לקבל את היסוד החזון
הדינאמי, ובאיזה מידה היא יכולה לקבל אותו, יש לי ספקות בקשר לזה.
אני נוטה לחשוב שבמצב של הכנסת היום, שאין מפלגה או כמה
מפלגות אשר יש להם 80%, ואין גם בירור מוקדם, הייתי אומר, שנמשך
שנים, אשר הוא חייב את החוקה באופן דחוף, - אולי מוטב לחכות. הכנת
החוקה, לוחצת עפ"י בשני מצבים: בחקופת מעבר, כאשר צריך להכרוז על
עקרונות חדשים או על הקמת אחדות של אומה אשר יש בה יסודות שונים.
עם אשר כבר נכנס למהפכה ולחנאי הבנין - יכול לחכות קצת.
מה שחשוב לי הוא לקבל משקל מוסרי גדול לניסוח החינוכי
הבונה. יתר על כן: אותי לא מדאיג ענין הנוקשות והגמישות שעליה
דבר שר המשפטים. גם הנוקשות בנויה על אצטתאפאפ הצירוף של יסוד
פדרטיבי ואחידות לאומית. אנחנו יכולים להיות הכי חופשיים בענין זה,
אם תהיה מסגרת ארכיטקטונית מחאימה שיש לה יסודות מחנכים עקרוניים.
במציאות של הכנסת ובמציאות של אי-לחץ, ז"א שהכרוז
תוכן החוקה איננו מהיום למחר - אני נוטה להלך רוחו של בדר צאצא בנוגע
לדרך עבודת הועדה: לא לקבל כל חומר כיסוד לעבודה. חשוב שכל החומר
שישנו יתפרסם כדי להקים את התנועה הציבורית. עלינו לבחור בועדה
אשר תדון ביסודות מבנה המדינה. את ההכרעה על הארכיטקטורה של החוקה,
ואת היסוד הדינאמי החזוני שלה - נעשה לאחר שהחומר יהיה מכונן.

אחן דוגמא: עומדה בפני בעיה איך לשלב בחוקה את ארגון ההתישבות העובדת, את האיזורים של ההתישבות העובדת. איזה סטאטוס לתת לה בחוקה. זה מזכיר לי את בעיה הקנטונים מבחינה אחרת. דבר זה אינו מוקבל בעולם ואי-אפשר לעשות שיון פורמלי, שתל-אביב וגוש עין-חרוד והגליל יהיה אותו דבר. בשבילי זאת היא בעיה, איך לצרף את התפתחות ההתישבות, את הגושיות של ההתישבות הלאומית, בתוך החוקה. עוד לא פתרנו את הבעיות האלה, וזאת בעיה היסטורית עברית אשר איננו יכולים ללמוד אותה מארצות אחרות. הצעתי היא איפוא כזאת: אנתנו נשמע את הבירורים היסודיים, ונדון בשאלות היסודיות. לא נקבע את המבוא ואת הארכיטקטורה - זאת נעשה בשלבים מאוחרים יותר. לא נקבל שום חוקים כיסוד לדיון. כל ההצעות אשר ישנן מעברונה לציבור ויהיה ויכוח ציבורי סביבן, כדי לעורר את התנועה הציבורית אני מציע שועדה החוקה תעשה מפעל הרבוחי בעל ערך: הפרסם את המאמר "אגדה והלכה" אשר כתב ביאליק, ותחיל לגייס את המחשבה העולמית לענין החוקה.

י. תרני

הייתי רוצה לשמוע פעם (הוצאה מכלי ראשון של מי שטוען שאין צורך בחוקה. לעת עתה אני שומע זאת בכל פעם מכלי שני. ישנו כל הזמן איזה רחש שמישהו מתנגד להכנת החוקה, אך לא שמעתי באופן ברור שמישהו יתנגד לזה. היה רצוי שמישהו יקח את השור בקרניו, שנתוכח עם אותו אדם אשר אמר שלא צריך בחוקה. יתכן מאוד שכל הויכוח כנגד חוקה הוא מלחמה דו-קיוטית בפתנוח-רות. אלו שמענו בדיוק באיזה צורה רוצים שנתקיים בל חוקה, ע"י חוקה שחיה פרקים פרקים וכו', יתכן שהיה מחברר לנו שאפשר לחיות גם בחוקה כזאת.

לי נדמה, שחשקפה שלא צריך חוקה או שמדינה יכולה להתקיים

זמן מה בלי חוקה. זה התערערות המוסר של אש החוס במדינה. צאא אם ישאר

ועדת החוקה, חוק ומשפט
17.5.49
סדר עבודת הועדה
י. הררי

ר.ל.

פעם שם עולם להיטלר בהיסטוריה - אנחנו כמובן נזכור את ההשמדה, אך כל יתר המדינות ישכחו זאת - זה יהיה שהוא הפך את החוק לכלי ריק. הוא לא עשה שום דבר בלתי חוקי, כל מה שהוא עשה הוא עשה בחוק החוק. זהו חידוש מרחיק לכת מבחינה חוקתית: שהריקו את החוק מהמוסר שבו. כל אחד ידע אז שבחוק אפשר לעשות מה שרוצים, ואז אין לחוק ערך. לדעתי הלך רוח כזה של זלזול בחוק יסודי של המדינה משפיע על כך שחוזים אינם חוזים ובריתות אינן בריתות. ממשלת המנדט הרחיקה לכת ויצרה חוקה אשר הפכה כל מיני דברים מוסריים לעבירות ולדברים בלתי חוקיים. לי נדמה שיש אנשים שנחפשו להלך הרוח הזה ומרשים לעצמם להגיד שאין צורך בחוקה.

אני יוצא מתוך ההנחה שהרוב רוצה בחוקה והמיעוט אינו רוצה. לדעתי צריך לשכוח את הממשלה אשר מושלה בישראל בזמן הזה בזמן שדנים בחוקה, כי החוקה איננה לממשלה הזאת ולהרכב הזה. אנחנו יוצאים חוקה לישראל שאנחנו מקוים שתחזיק מעמד לפחות 50 שנה, רצוי יותר. מה ענין לקואליציה ולמפלגות שבקואליציה או שלא בקואליציה לנהל מלחמה מאוחדת או מנוגדת? לדעתי צריך להוציא את כל ענין החוקה מידי הממשלה. לא הממשלה צריכה להציע לנו חוקה. לא הנאמנות לממשלה צריכה להדריך אותנו בהצבעה על החוקה, כי הכנסת מורכבת למעשה משני גופים: גוף אחד ה^Q אג לחוק הקיים, השוטף - וזה ענין של קואליציה; הגוף השני, הכנסת השנייה שנמצאת בתוך הכנסת הראשונה, צריכה לטפל בחוקה מבלי להתחשב בממשלה ובקואליציה. אני הייתי מרחיק לכת והייתי מוציא את הנאמנות המפלגתית מעניני החוקה. ענין חוקה הוא כל כך חשוב, והוא קשר לפעתי ביסוד החופש של האדם, לכן, לו אפשר היה, הייתי משתרר בענין זה גם את הנאמנות המפלגתית. ברור שאין דבר זה שייך לממשלה. כמובן שכל שר ושר, בהיותו בממשלה, יכול להשפיע לפי השפעתו על חברי הכנסת, אבל לא בחור ממשלה. אם נלך בדרך זאת, לדעתי, נוכל להגיע לאחדות דעה בענין החוקה. אם מבימים על החוקה מבחינה צרה, - אינני יודע אם הכנסת לפי המבנה

ר.ל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
17.5.49
סדר עבודת הועדה
י. הררי

שלה כיום, הוכל להגיע לאחדות דעה.

היו"ר נ. ניר

רשומים עוד ארבעה חברים. ~~אנא~~ אנחנו מעוניינים ששר המשפטים
ישתתף בדיון הזה. כיון שהוא מוכרח לנסוע, ההצעה היא להפסיק את הישיבה
ולגמור את הדיון בשבוע הבא.

י. קוסובי

הבירור בוועדה הזאת הוא חשוב מאוד, ולכן צריך להיות ברור
לחברי הועדה שהם שמעו מה שעליהם לשמוע, באופן יסודי מאוד. הייתה הצעה
לשמוע אח דעת ראש הממשלה בענין זה. אני מציע שנחליט שבראשיה הישיבה
הבאה - אם הדבר הזה אפשרי - נשמע את דברי ראש הממשלה בשאלה זאת.

היו"ר נ. ניר

ההצעה הזאת הועלתה בישיבה הקודמת וחלטנו שקודם כל נגמור
את הדיון שלנו.

ד. בר-ניר

בקשר עם החיזור שנתן ע"י שר המשפטים, שיש הצעות חוק רבות
אשר מחכות לדיון בממשלה ומתעכבות, ולכן לא מגיעות לשולחננו, הצעתי שנמצא
דרך להשיג היתר מהממשלה להעביר את ההצעות האלה ישר לכנסת ומהכנסת אלינו,
או שהצעות האלה תעבורנה דרך ועדת שרים.
בקשר עם השאלה איזה חוקים יעברו לוועדתנו ואיזה חוקים יעברו

ר.ל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
17.5.49
סדר עבודת הועדה
ד. בר-ניר

בועדות אחרות, אני מציע שיו"ר ועדה הכנסת ויו"ר ועדה החוקה, עם שר המשפטים,
יבררו את השאלה הזאת.
אני מבקש שיוחלט על שתי ההצעות האלה.

היו"ר נ. ניר

מקובל להחליט על ההצעות לאחר שגומרים את הויכוח.

ת. רובין

הייתי מבקש מיו"ר הועדה לדאוג לכך שחברי הועדה יקבלו את
ספר החוקים מיד עם הופעתו.

היו"ר נ. ניר

אפנה למזכירוח הכנסת.

הישיבה נפתתימה בשעה 13.30.